„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 126. У Новом Саду, у суботу 4. (17.) јуна 1905. Година XXI.

Румуни насрћу.

(Глас из Баната.)

У каковој мери и каковим су нам се начином, до јако наша једноверна „браћа“ Румуни захвалили на сва она доброчинства, која су под окриљем карловачке митрополије и под заштитом истој дарованих привилегија уживали, најбоље би могле оне т. зв. мешовите општине причати, које су их безазлено, простодушно и искрено примиле, и под свој богати, свачим снабдевени кров склониле и братски код свога огњишта места дале оним Румунима, који су се после прелаза у унију њиховог митрополита Атанасија, некако као бескућници, у потпуном смислу као „Власи“ увукли.

Па чиме нам исти Власи благодарише? Не само да нам се нису искреношћу захвалили на пруженој братској помоћи и нас у обрани наших крвљу извојеваних права потпомагали, они су се, кад је то због снажног опозиционалног држања Срба, политика захтевала, од карловачке митрополије отцепили, те тако од дана на дан сваким кораком, њима урођеном жилавошћу и својственом лукавошћу, не презајући ни од каквих срестава, кидишу на наш црквено-општински иметак; па су тако потпомогнути злогласним карловачким *Vereinbarung*-ом постигли, да су у Банату многе и премногe црк.-школ. општине за мешовите проглашене, те су их ти успеси охрабрили да и на наше св. задужбине, које наши славни стари основаше, своје халапљиво око баце. Да Румуни после уније ни прошлога века нису јоште својих школа имали, јоште мање пак цркава — о манастирима нећу ни да говорим — најбоље доказује у своме знаменитом делу *Швикер: „Temeser Banat“*, као и Француз *Пико*: *„Срби у Угарској“* (превео др. Стеван Павловић) доказује и то, да су се, све до најновијег доба, служили ћирилицом, а да је у тим т. зв. мешовитим општинама у претежнијем броју Срба било, доказују, на жалост, између осталога силна имена оних повлашених Срба, који су своме „ић“ и „вић“ па оно по нас кобно „іи“ дометнули.

„Потурица гори од Турчина“, говорио је наш петвековни косовски мученик, па ипак се исти неје научио памети, већ је са немара, са неслоге морао сковати и нову, далеко гору пословицу: „Ни у тикви суда, ни у Влаху друга“.

Одавно се поговарало, да ће несити Румуни покренути против наших манастира парницу деобе; они су прво покушали, да деобу извојују административним путем, те су се тек сада, када им је њихова, Његовом Величанству поднесена преставка *одбијена*, одлучили на судски пут, те поднеше делегованом кр. судбеном столу у Будимпешти *редовну тужбу*, а исти је суд прво рочиште одредио за 13. (26.) јуна о. г. у Будимпешти.

У прњавору манастира Св. Ђурђа већ се од дужег времена опажа међу Власима неко живље кретање, које је подстакнуто са стране у корист обране тобожњих њихових „права“, и одавно се примећује, где се систематично фанатизује овдашње становништво, које додуше већином румунски говори, но које се већ од дужег времена овамо доселило као „Власи“, и које је манастир као своје „желире“ учинио уживаоцима неких права. Исти Власи, дојако су, не плаћајући никакова прореза, похађали св. обитељ, и уживали — уз неку малу пристојбу за школу — све удобности, која им се пружити могла.

У непосредној близини манастира лежи чисто овејано српско село *Кам. св. Ђурађ* са 700 српских душа староседелаца, који из *свога*, без икакве помоћи своју школу издржавају, коју до 80 деце полази. Дојакошње манастирске управе, да прњаворској деци олакшају похађање школе потпомагале су у сваком погледу засебну српско-прав. школу у манастирском прњавору, у којој је учитељевао *Милић Јовић*. Како надлежне автономне власти, исто тако и државно надзорништво одавна је приметило, да прњаворска школа ни у коме погледу не одговара најновијим законским прописима и захтевима, и да деца никакова успеха не показују. Управа манастира више је пута гореспоменутога учитеља у заштиту узимала, хотећи предупредити његово званично умировљење, док не заврши 40 година службовања. Но у последње време, кад је наш епарх. шк. одбор дознао, да исти учитељ, децу само на румунском језику обучава, морао је исти учитељ — хтео не хтео — у пензију ићи. Па шта учини тај вајни Србин? Не само да није оставио својевољно катедру, за коју неје дорастао, него он стаде наговарати прњаворце Влахе, да се отцепе од Срба, да оснују засебну румунску школу, храбрећи их тиме, да ће, кад оснују школу, наскоро задобити и сами манастир.

Прњаворски Власи, већ и онако фанатизовани, кад чуше, да је парница ради манастира покренута, а уверени, да ће манастир зацело (?) добити (тако им бар говоре њихови агитатори) отцепише се од манастирске школе и у друштву са Власима села *Берекуца* (филијал манастира) основаше у прњавору засебну школу и доведоше, њиховом влашћу потпомогнути, учитеља. О *Спасову*-дне осветио је бузијашки окр. прота *Пепа* новосазидану школу а у вече беше у школи дилетантска забава и банкет, где се је до зоре славила та најновија победа, и здравило за лепшу будућност румунску и за напредак „румунског“ манастира св. Ђурђа. Жалосна је то истина! Истина је, јер факта говоре. Жалост је то, што се је тако што у непосредној близини манастира могло догодити, срамота је то и грдна брука, што су покретачи тога отцеплења бивши срп. нар. учитељ Милић *Јовић*, и прњаворски становник Урош прозв. *Ђорђевић*. Иста два вајна Србина не само, да су о манастиру и његиној управи неистините вести протуривали, вредног пастојатеља Стевана *Николића* оцрњивали и клеветали, окаљали су свој српски образ, заборавили су каковога су *порекла и рођења*, нису промислили коме имају имање своје и положај свој да благодаре. Они су наговорили прњаворске Влахе, да *ниједну* реч више српски не говоре нити пак српски поздрављају, они су организовали румунско певачко друштво, дочекали и примили госте Румуне у свој стан и конак, њима у почаст приредили банкет и тамо наздрављали румунској свести, и били предмет опште пажње, као верни синови румунске ствари и стожери румунске „народне зграде“, у овом крају. Знају, на жалост, Власи, шта ће све Србин из пната да учини. Та два вајна Србина начинише прави дар-мар; разбратише брата са братом, отцепише оца од сина, кћер од мајке, јер неки, (а то су политичнији) још су верни српској ствари, чекају само исход парнице, а неки (а то су жустрији) сигурни о повољном исходу већ су и школу подигли, која ће и „манастир повући“. Истина зуца се, да ово двоје, Милић *Јовић* и Урош прозв. *Ђорђевић* само Влахе купају и на фини начин експлоатишу, но било како било, ми их више не требамо, ми их из свога српскога именика бришемо.

Настојатељ манастира игуман Стеван *Николић* за рана се побринуо да српска ствар и српска школа уштрба не трпи. Одмах је довео српског народног учитеља, кога манастир плаћа и храну му даје, и који свим својим силама мора настојати, да запарложено земљиште оплоди, српски дух подигне и српску реч распростре.

Игуман г. Стеван *Николић*, који је примерном вредноћом презадужени манастир одужио и неуморним трудом подигао, нову зграду на кат назидати дао, исто зидање у готовом исплатио, нов намештај набавио и сваке године хиљадама прихода у нар. фондове унео, све је потребне мере предузео да српска ствар на правди Бога не страда. Ми се пак уздамо у Божију помоћ и у истину наше св. ствари, у неумитно правдољубље угарских судова и у прегалаштво и моћну заштиту нашег љубљеног архијереја др. Георгија *Лешића*. Успеху Румуна много је допринео наш немар, наш нерад и напосе наша неслога. Дојако смо имали прилике више пута уверити се, како смо скупо платили што смо подељени, што смо се тако лабаво упуштали у обрану наших права. Каквих се може успеха — кад се хоће — постићи, показује исход парнице, коју 1898. год. покренуше Румуни против српске прав. црк. шк. општине у Темишвару—Фабрици.

Неуморним трудом, српским родољубљем, свим својим умењем и знањем прикупио је правозаступник општински др. Стеван *Малешевић* таквих дата, изнео такова факта, да је такова успеха пожњео, какав до јако у сличним приликама није постигнут. Румуни су код све три инстанције одбијени и на сношење парничких трошкова осуђени. Истина је, да фабричка српска општина неје жалила трошка око прикупљања дата, др. *Малешевић* уложио је сав свој труд а тадањи админ. епархије впреосв. г. епископ Лукијан *Богдановић* ишао је саветом праведној ствари у помоћ, једном речју пружио је у највећој мери ону помоћ, којом један свестан архијереј и српски родољуб располаже кад хоће, и кад га за то заједнички рад, слога и воља моли и позива. Из овога видимо шта се све може кад се хоће и да се у овој најновијој најезди ради обране светиње, са својом јерархијом сав народ сложити мора и хоће ако Бог да!

Ман. Св. Ђурађ, о Спасову-дне 1905.

Лука.

Руско-јапански рат.

Положај на манџурском ратишту је у великом непромењен. Мања предузећа у простору између операционих фронтова предузимају се поглавито ради извијања и имају наизменичан успех. На западним крилима су Јапанци остали у добитку, а на истоку су опет Руси добили земљишта.

Судећи по кретањима јапанских колона, изгледа да ће Јапанци доиста прећи у офанзиву. На манџурском ратишту, дакле, можемо скорим очекивати знамените догађаје, ако се међутим не склопи примирје.

Са манџурског ратишта.

Генерал *Њињевић* телеграфише цару Николи 31. маја (13. јуна): Наше трупе су 29. маја (11. јуна) после једног боја поселе села Сифонгтај, Чилипу и Шакидзи. Истог дана друго једно одељење наступи према рудокопима у Чанхедзи. Компанија Јапанаца, која је држала поседнуте рудокопе, напусти их и повуче се на југозапад. Компанија је затим појачана једним батаљоном, који беше снабдевен брзометним топовима. Непријатељ се ушанчио на мандаринском друму јужно од Кијишу-а. Наше предстраже су 29. маја (11. јуна) наново прошле Јандилински кланац у правцу према Кијишу.

Руси о миру.

„Новое Время“ изјављује, да Јапанци више требају мир него Руси, зато *Русија не сме показивати попустљивости.* О ратној одштети не може бити говора, а осим тога мора се у време, у ком се говори о миру, све чинити да се манџурска војска појача и већ сада *припреми зимски рат.* „Свјет“ вели, да је с мало изузетака *цела Русија за продужење рата;* већ из обзира према војсци не може се сада склапати мир.

Крунско веће у Јапану.

Из Токија јављају „Daily Telegraph“-у да припрема за конференцију, на којој ће се расправљати питање о склапању мира са Русијом, напредује, те је у царском двору 30. маја одржана важна седница кабинета и других достојанственика. На тој конференцији били су присутни: престолонаследник, принчеви *Фушима*, *Канин* и *Јамашима*, маркиз *Ито* маршал *Јамагата*, гроф *Мачујата*, гроф *Иноује*, министар-председник гроф *Кацура*, министар морнарице барон *Јамамото*, минисар спољних послова барон *Комура*, ратни министар генерал *Терауči*, адмирал *Ито*, вице-адмирал *Саито*, генерал *Ишимото*, вице-адмирал *Ијуин*, генерал *Усагава* и 40 других високих војничких и поморских достојанственика. Седници је председавао сам микадо.

Румуни против наших манастира у Банату.

(Наставак.)

13.) Манастир Привина Глава, у сремској жупанији на територијуму карловачке архијепископије, имање му је 1125 ј. 941 □ земље, са кат. чист. приходом 6381 К 06 пот. вредност 127621 К 20 пот. здања 206.006 К, у вредносним папирима 64338 К 90 пот. драгоцености 958 К, опреме 17856 К 20 пот. остале покретности 12962 К, вредност целокупног имања 430.426 К 30 пот.

14.) Манастир Врдник Раваница на територијуму карловачке архијепископије, имање му је: 1686 ј. 1198 □ земље, са чистим приходом од 3861 К 24 пот. вредност 77224 К 80 пот. здања 299700 К, у вредн. папирима 25300 К, драгоцености 35540 К, опреме 12871 К 10 пот. остале покретности 18001 К 08 пот. вредност целокупног имања 465636 К 98 пот.

15.) Манастир Бођан у Бач-Бодрошкој жупанији на територијуму бачког владичанства, имање му је: 227 ј. 818 □ земље, са кат. чист. приходом 1703 К 40 пот. вредност 34068 К, здања 145400 К, у вредностним папирима 2.300 К, драгоцености 552 К, опреме 7.834 К, остале покретности 14289 К 30 пот., вредност целокупног имања 204.443 К 30 пот.

16.) Манастир Ковиљ у Бач-Бодрошкој жупанији, на територијуму бачкога владичанства, имање му је: 1892 ј. 872 □ земље, са кат. чист. приходом 15187 К 22 пот. вредност 303744 К 40 пот. здања 192600 К, права 40.000 К, у вредност. папирима 7626 К 22 пот., драгоцености 1152 К, опреме 68753 К, остале покретности 13909 К 50 пот., вред. целокуп. имања 633.785 К 18 пот.

17.) Филијала Базијаш у крашо-северинској жупанији на територијуму вршачког владичанства, имање му је 2 ј. 988 □ земље, са чист. кат. прих. 3 К 16 пот., вредност 63 К 20 пот., здања 30600 К, остале покретности 1072 К 40 пот., вредност цел. имања 31735 К 60 пот.

18.) Манастир Бездин у тамишкој жупанији на територијуму темишварске православ. српске и православ. румунске епархије, имање му је: 2658 ј. 1555 □ земље, са чист. кат. прих. 18356 К 60 пот., вредност 367.128 К, здања 109.480 К, права 2600 К, у вредностним папирима 74500 К, у драгоценостима 7520 К, опреме 30.070 К остале покретности 10657 К 80 пот., вредност целокупног имања 601955 К. 80 пот.

19.) Манастир Св. Ђурђа у темишварској жупанији, на територијуму темишварске православне српске и карансебешке православне румунске епархије, имање му је 1334 јут. 1466 □ земље са кат. чистим приходом од 10.619 К 28 п., вредност 212.388 К 60 п., здања 144.200 К, права 700 К, у вредностним папирима 9.516 К 86 п., драгоцености [illegible] К 40 п., опреме 20.140 К 90 п., остале покретности 12.908 К 20 п., вредност целокупног имања 399.951 К 56 п.

20.) Манастир Војловица, у торонталској жупанији, на територијуму вршачког владичанства, имање му је: 1235 ј. 1258 □ земље, са чистим кат. приходом 9.794 К 88 п., вредност 195.897 К 60 п., здања 93.600 К, у вред. папирима 1.200 К, драгоцености 640 К, опреме 22.360 К, остале покретности 17.843 К, вредност целокупног имања 331.540 К 40 п.

21.) Манастир Златица у крашо-северинској жупанији, на територијуму *грчко-источне* православне српске и карансебешке православне румунске епархије, имање му је: 291 јут. 852 □ земље, са кат. чистим приходом 2.116 К 14 п., вредност 42.322 К 80 п., здања 37.100 К, права —.— у вредн. папирима 6.800 К, опреме 1.008 К, остале покретности 2192 К, вредност целокупног имања 89.422 К 80 п.

22.) Манастир Лепавина у беловарско-крижевачкој жупанији, на територијуму пакрачког владичанства, имање му је: 515 ј. 553 □. са кат. чистим приходом 1.759 К 82 п., вредност 35.106 К 90 п., здања 77.980 К, права 240 К, у вредн. папирима 3.882 К 18 п., драгоцености 426 К 18 п., опреме 22.446 К 90 п., остале покретности 6.114 К 60 п., вредност целокупног имања 146.306 К 08 пот.

23.) Манастир Пакра у пожешкој жупанији на територијуму пакрачког владичанства, имање му је: 881 ј. 878 □ земље са кат. чистим приходом 1451 К 74 п., вредност 29.034 К 80 п., здања 61.140 К, драгоценостима 3.803 К, опреме 2.262 К 50 п., остале покретности 620 К 60 п., вредност целокупних имања 97.462 К 90 п.

24.) Манастир Ораховица у вировитичкој жупанији, на терит. пакрачког владичанства, имање му је 1613 ј. 223 □ земље, са кат. чист. приходом 4.572 К 46 п. Вредност 91.449 К 20 п., здања 98.000 К, права 20 К, вредн. папирима 1900 К, драгоценостима 1840 К, опреме 12.276 К, остале непокретности 46.091 К 20 п., вредност целокупног имања 251.577 К 40 п.

25.) Манастир Гомирје у модрушко-рјечкој жупанији, на територијуму горњо-карловачког владичанства, имање му је: 795 ј. 1034 □ земље, са кат. чист. приходом 2157 К 40 п., вредност 43.148 К, здања 39.100 К у, вредносним папирима 22.300 К, драгоценостима 376 К, опреме 1.138 К, остале покретности 2.638 К, вредност имања 107.562 К.

26.) Манастир Месић, у тамишкој жупанији на територијуму вршачке православне српске и карансебешке православне румунске епархије, имање му је: 1.416. ј. 1200 □ земље, са кат. чист. приходом 2.920 К 90 п., вредност 58.418 К, здања 73.000 К, у вредн. папирима 133.800 К, у драгоцености 537 К, опреме 214 К, остале покретности 5.764 К 26 п., вредност целокупних имања 271.733 К 26 потура.

27.) Манастир Грабовац, у пожешкој жупанији, на територијуму будимског владичанства, имање му је: 158 ј. 1412 □ земље, са чистим кат. приходом од 1.931 К 20 п., вредност 38.624 К —, здања 22.900 К, у вредностним папирима 11.400 К, драгоцености 1.624 К 90 п., опреме 2.678 К, остале покретности 1.795 К 94 п., вредност целокупног имања 109.022 К 72 п.

II. У поседу по нами заступљење православне румунске цркве налази се:

Манастир Ходош-Бодрог у темишварској жупанији утеловљен је арадској православној румунској епархији, имање му је: 1184 ј. 1407 □ земље, кат. чист. приходом 6.269 К 52 пот. у вредности 125.790 К 40 п., 7 ј. 1208 □ виноградског земљишта са кат. чистим приходом од 37 К 90 п., у вредности од 758 К, здања 59.200 К, права 100 К, вредностни папири 17.300 К, драгоценост 259 К, опреме 8050 К, остале покретности 2.180 К, вредност целокупног имања 215.968 К 40 п.

Према овоме је, по раздељењу угарске православне (грчко не сједињене) јединствене цркве у управном погледу а према народном карактеру, остало од манастира који су били у заједничкој употреби у привременом поседу и под управом тужених 27 манастира са имањем у вредности од 10,192.676 К 32 п. док је на против у поседу одељене православне румунске цркве и под нашу јурисдикцију дошао само један манастир, који је већ претходно био утеловљен православној румунској арадској епархији са имањем у вредности од 215.968 К 40 п.

Обзиром на то, што сада набројани манастири сачињавају верске институције заједничке православне (ó hitű) вере и обзиром на то, што је на оном делу земљишта угарске круне где се ови манастири налазе, румунски народ православне вере, у већини спрам српског народа православне вере имала би права са српском равноправна православна румунска митрополија тражити, да се сви манастири бар у једнаком саразмеру поделе, но пошто не желимо комплицирати стање ствари и деобу на овај начин отештати, тражимо само оне манастире, који леже на левој обали реке Тисе, где је румунски народ у претежној већини, па се према томе и по опредељењу манастира и по интенцији садржаној у прев. кр. одлуци од 1864. год. и у IX. зак. чл. од 1868. год. као и по правним начинима садржаним у нагодби под C/. имају сматрати као правичан деобни део одељене православне румунске цркве.

У погледу спровођања деобе ових заједничких манастира могућа су само два начина и то: или да се сви, т. ј. сваки поједини манастир (са имањем које му припада) узме под деобу, или да се један део набројаних манастира у целини са свим својим имањем даде једној, а други део другој заинтересованој страни; први начин са обзиром на природну и канонску нераздељивост ових светих места као и обзиром на штетну и нецелисходност оваке усељене деобе, у опште не показује дозвољеним и могућим, те према томе смо приморани прибећи другом деобном начину, који се у сваком погледу казује добрим и целисходним а и одговара највишој и најнадлежнијој интенцији садржаној у највишем отпису приложеном под A/..

У колико тужена црква пристаје на овај рационални и целисходан и са највишег места контемплиран начин деобе односно ако славни делеговани суд прихвати деобу у смислу завршног петитума ове наше тужбе и односно ову одреди, у том случају православна румунска црква, осим манастира Ходош-Бодрога, који је већ у њеном поседу и овом тужбом тражених манастира Бездина, Св. Ђурђа и Месића и многе друге манастире не потражује, но ако би би се услед противљења тужених деоба може бити тако извршила, да се нама ова три манастира т. ј. Месић, св. Ђурађ и Бездин само делимично досуде или може бити, да на то будемо обвезани, да од имања ових искључиво тражених манастира један део било у природи било у готовом новцу у име отштете платимо туженој цркви, у овоме не наданом случају приморани би били задржати своје потраживање и на остале *грчко-источне* православне манастире односно тражити еличну деобу свију православних манастира.

После овога рећи ћемо на подробно описивање од нас тражених три манастира и изнећемо њихове одношаје:

I. Тако звани Бездински манастир лежи на земљишту политичне општине Мунар, (срез новоарадски) жупанија тамишка и стоји под јурисдикцијом темишварске православне српске епархије, односно под јурисдикцијом друго туженога као епископа дијецезана, сада води ствари овога манастира архимандрит Исак Дошен као настојатељ (игуман) манастирски, односно он рукује имањем манастирским уз контролу епископа дијецезана.

Имање овога манастира од прилике 2658 ј. 1255 □ земље са манастирским здањем (46 редни број) и осталим зградама укњижено је у овде под F.. приложеном 50 гр. ул. општине Мунар под редн. бр. 1 — 53. као „фонд грчко несједињеног манастира Бездина, као племићко имање Мунар“ („Klosterfond Bezdin gr. n. u. als adeliges gut Munár“).

Становништво општине Мунар чисто је румунско и у њој не постоји ни српска црква ни српски свештеник и као чисто православна румунска општина, припада арадској румунској епархији.

Својину овога манастира сачињавају још непокретности уведене у овде под G) приложеном грунт. улошку општине Павлиш (срез Мала Радна) бр. 459. A 2117. топ. бр. 5 јут. 800 □ оранице и 968 — 988 топ. бр. 9 ј. 1354 □ винограда, дворишта и муљарнице (Présház.)

(Свршиће се.)

Сатрвена српска чета.

Јавили смо, да су Арнаути и Турци ових дана уништили једну српску чету у Старој Србији, али су и сами скупо платили. Београдска „*Штампа*“ доноси о томе овај извештај:

Јутрос нам је стигло из Призрена писмо, којим се описује јуначка смрт шесторице српских четника, о којима смо јуче саопштили кратку службену депешу из Цариграда, у којој је нетачно наведен број четника а још нетачније број војника и Арбанаса, који су том приликом изгинули.

Наш пријатељ из Призрена шиље нам овај интересантни извештај о славној смрти те шесторице јунака:

»26. о. м. у село В. Оче (призренска околина) дошло је шест наоружаних људи, у арнаутском оделу. То су били млади људи, лепо одевени, а још боље наоружани и муницијом снабдевени. Њихов вођа говорио је арнаутски.

»Случај је хтео да су они, хотећи се заклонити, ушли у кућу сеоскога кмета, који је Арбанас. Кмет их је примио, а затим, изговоривши се послом, отрчао у Ораховац и јавио тамошњем војном команданту да у својој кући има шест непознатих наоружаних људи, за које мисли да нису Арбанаси. После неколико минута командант тога одреда, један јузбаша (капетан) већ је хитао у В. Оче. Чим су стигли близу кметове куће, они се распу у ланац и опколе кућу, па онда повичу: »Излазите и предајте се!«

»На тај позив из куће им је одговорено плотуном. Опкољени су добро гађали, јер њихов први плотун простре по земљи јузбашу и четири војника, а други плотун састави са земљом кмета издајицу и његовога сина.

»Та грмљава пушака одјекнула је по околним селима, и са свих страна стицали су се Арбанаси и одмах ступали у борбу. Арбанаси и војници бесно су наваљивали ватром из пушака, а из опкољене куће, са горњега спрата, одговарано им је мирно, тек пошто је добро схваћен нишан.

»После четири сата борбе на месту окршаја беше се искупио и цео острозубски арбанашки барјак, а стекло се било скоро две стотине Арбанаса из околине

»Доцније је стигло још војске, те је тако против ове шесторице јунака био један читав батаљона редовне војске и око 500 Арбанаса.

»Гнев нападача бивао је све већи у колико су више куршуми оне шесторице простирали по земљи оне, који су халакали и излетали из заклона.

»Очајна борба трајала је двадесет и четири сата.

»Најзад, кад је опкољенима нестало муниције, они поломе своје пушке и упале кућу у којој су били, само да не падну шака непријатељима. Кад је пламен захватио кућу са две стране, онда су два четника са горњега спрата скочили на земљу, а и војска и Арбанаси осули су на њих двојицу из пушака. Дигнувши се са земље, они су се успрсили и довикнули нападачима:

„ — *Хорде дивљачке! Погледајте, пошлачени Срби овако гину!*

»После неколико тренутака они су, изрешетани куршумима, лежали на земљи.

»Остала четворица завршила су живот у пожару.

»И војници и Арбанаси били су се сневеселили, јер ни једнога жива не ухватише, нити и код једнога нађоше ма чега по чему би се могло дознати како се зову и одакле су. Шест незнаних јунака, то је све што је власт могла јавити у Цариград.

»Да ли је власт јавила тачно и то колико је погинуло војника и Арбанаса, и колико их је рањено, то ми одавде не знамо, али сами Турци причају по вароши, да је на месту убијено 63 војника и Арбанаса. О томе колико их је рањено прича се врло различно и супротно, и ја вам то не јављам, јер се, према досадашњем казивању Турака, то не зна тачно.

»Она два убијена четника донета су на једним сељачким колима у Призрен и положени у једну собу у хућумату. Одмах затим дозвана је једна лекарска комисија која је имала да прегледа та два убијена и онакажена четника, не би ли могла рећи што ближе о њима.

»Овдашњи руски конзул, г. Тухолка, ишао је у хућумат да види оба убијена четника, и он вели да су на њима врх одела биле само празне фишеклије и бедреници, да у оделу код њих није нађено апсолутно ничега, а по оделу, вели, могло би се рећи да су из призренског краја.

»Мусломани, и Туци и Арбанаси, јако су раздражени и на Србе озлојеђени. Кад је полиција истога дана спроводила у Призрен двојицу мирних сељака из околине, жандарми су их крвнички, а без икаквог разлога на свету, тукли кундацима да је обојици ударила крв и на нос и на уста, а мусломанска светина потезала се на њих дрвљем и камењем.«

Политички преглед.

— **Стара Србија и Македонија.** Јављају из оних крајева, да нарочити агенти неуморно распростиру по Старој Србији и Македонији глас о скорашњој окупацији тих покрајина од стране Аустро-Угарске, ради „увођења реда и законитог стања“. Даље се вели, како Бугари против тога немају ништа, али сматрају да окупациона тежња Аустро-Угарске треба да се распростре само на новопазарски санџак, а одатле на Митровицу, Призрен и Јадранско Море.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 3. јуна 1905.

— **Српски сватови.** У овдашњој св. саборној цркви венчаће се 9. (22.) о. м. у $^1/_2$12 сати пре подне г. Теодор *Хаџић*, поседник из Сентомаша, са госпођицом Добрилом *Огњановићевом*.

— **Испит зрелости на срп. вел. гимназији у Ср. Карловцима.** Овогодишњем испиту зрелости пријавило се 23 осмошколца, 7 екстерниста и 5 репетената — свега 35 ученика. Од ових су после писмених испита одступила четворица, те је усмени испит зрелости полагао 31 ученик. Успех испита, коме је председавао свеучилишни професор г. др. *Гавра Манојловић*, као владин повереник, а од стране патроната г. *Васа Вујић*, умир. директор, — био је овај: *Зрели с одликом*: Костић Димитрије из Митровице, Латиновић Милан из Смољане (Босна), Магарашевић Димитрија из Карловаца, Милић Стеван из Карловаца, Орлић Ђорђе из Личког Петровог Села, Сретић Ђорђе из Врдника. — *Зрели*: Васиљевић Александар из Д. Тузле, Вишњић Тимотије из Сарајева, Гајинов Никола из Карловаца, Дракулић Данило из Коренице, Јовановић Тома из Карловаца, Кецмановић Војислав из Читлука (Босна) Кујунџић Владимир из Лијевна, Лочки Стеван из Бежаније, Марковић Бранко из Карловаца, Матић Јаков из Карловаца, Мирилов Бранислав из Титела, Петровић Љубомир из Плавшинца, Прица Спасеније из Коренице, Радуловачки Живојин из Карловаца, Санадер Стеван из Чортановаца, Фридрих Људевит из Карловаца, Цветић Михајло из Бешке, Шуваковић Стеван из Карловаца. — Осим ових још су петорица репробована на два месеца, а двојица на годину дана.

— **Свима правим учитељима а и родитељима,** који желе да унапреде своје ваљане ђаке од 12 — 15 година, препоручује се, нека их упуте друштву „Привреднику“ да их прими као своје привредне питомце под своје окриље. Ко буде ваљан, тај је тако рекући збринут, јер се то друштво заиста стара за своје добре питомце — од шегрта па док их не подигне и не постави сасвим на ноге.

Шаљите дакле ваљану децу из малена у свет, упућујте их на поштење, послушност и рад, па ће за неколико година оживети место ваше и читав крај ваш, јер ће ти младићи брзо бити од велике користи и имати велику заслугу, па ће и своју породицу боље помагати, него што данас зарађује један прости и задњи надничар. А кад буде више мрса и соли у месту, онда ће свима и свакоме обилатије и боље дотецати. У таковом ће месту брзо срећа пропевати.

— **Глобљење Срба у Босни.** Окупаторске власти не престају глобити српски народ у Босни. Као да су ставиле себи у дужност, да тамошњи јадни народ српски систематски морално и материјално уназаде и тиме да га нагоне да се са свог прадедовског огњишта у бели свет сели. Између осталих безбројних глоба, које су натоварене на Србе, у Сарајевској „Српској Ријечи“ налазимо белешку под насловом: „Шумска глоба“, коју ево доносимо у целости:

„Ни мање ни више него са 4151.20 К осуђено је село Стројица у котару Јајцу, у коме има до стотину домаћина да плати шумске глобе. ствар је у овоме: Лањске године о Илинданским жегама запалила се код овог села шума Виторога, која је горела готово мјесец и по дана. Ко је запалио шуму, не зна се. Као што се више пута уз врућине догађа могла се шума од жеге сама запалити, пошто се разгријана смола са дрвета упали. Кад су сељацима дани најскупљи тјерини су за сво вријеме, док шума горила, да је трну, али је све било узалуд. Док није киша пала и ватру угасила, није се могло ништа помоћи. Села, која се око ове горе налазе су веома врлетне, земље оранице веома мало има, те се народ готово искључиво бави сточарством. Ради овога је веома велику невољу претрпио, кад му је шума изгорила, јер сад нема готово гдје да тјера благо на пашу. Али не фали ми једној невољи без друге. Поврх свега је дошла огромна глоба од преко 4000 круна. Котарска је област ову глобу снизила на 1137.70 К. Али ко позна имовске прилике нашег сељака и ова је свота довољна да их из темеља ископа, јер од оних стотину домаћина нема их ни двадесет да нешто имају. Село се нашло у невољи и изабрало Симу *Тркуљића*, Јосу *Мерића* и Илу *Тодоровића* и са молбом послало влади да траже да се опросте глобе, јер ће ова глоба село затријети. Дошли су нам и у уредништво и испричали своју невољу. Ако нам се глоба не дигне, немамо се рашта враћати кућама, ископаћемо се у темељу. Зар нам није доста невоље, што нам је шума изгорила и што смо је морали трнути мјесец и по дана, кад нам је љетина приспијевала, него нас још и глобе и ако нијесмо ми криви, што се шума запалила. Дужност је власти да гледају да народу у невољи помогну. Ако то нијесу у стању а оно бар нека им не одмажу“.

— **Први српски соколски слет** са првом соколском јавном вежбом и надметањем у гимнастичким и јуначким играма о Видову-дне 15. (28.) јуна 1905. у *Раваници* приређују Српски Соколи из Карловаца, Вуковара и Митровице. Почетак у 4 сата по подне. Распоред јавне вежбе: 1.) Заједнички долазак Соколова на гимнастичко земљиште, 2.) Јуначке игре, а.) утрка на 100 метара, б.) бацање штита (диска), в.) скакање, г.) бацање копља, д.) скакање с мотком, е.) бацање камена, 3.) Заједничка вежба, 4.) Заједничке групе, 5.) Заједнички одлазак Соколова.

Новости са стране.

— **Жена — калуђер.** У једном манастиру код Букурешта умро је пре неколико дана калуђер Васил *Поповић*, као старац од преко 90 година. Сва околина жалила је овог побожног калуђера, који је био узор дарежљивости, благости и племенитости и који је све своје слободно време проводио у молитвама. Пуних 30 година Васил се није никуд макао из тог манастира. Може се мислити, како се морала зачудити побожна паства, кад се видело, да је калуђер Васил био — женска. Калуђери истога манастира клели су се и небом и земљом, да се никад није појавио ни најмањи повод за сумњу, да је њихов сабрат чича Васил управо — баба Василија.

— **Пашина супруга.** Под председништвом немачког подконзула обављена је у Бечу расправа против Ђуре *Сауера*, који је био оптужен, да је своју кћер продао једноме турском паши за 1000 турских лира. Расправа је доказала потпуну невиност Сауерову, јер се испоставило, да је његова кћи заиста верена по свим прописима муслиманским са *Фехиш пашом*, шефом тајне полиције и султановим братом по млеку. Млада Маргарета *Сауер* уживала је сјај и богатство свога супруга тек осам дана, па кад је султан сазнао, за ту свезу, заповедио је, да се одмах мора разрешити. И тако је Сауерова добила налог да е места иде у Беч, а Фехит-паша добио је — пакрачки декрет. Тужбу против Сауера било је подигло немачко посланство у Цариграду. Након проведене расправе Сауер је решен од оптужбе. Артистици Маргарети не ће преостати друго, него да затражи законито разрешење свога кратког брака, који јој је донео приличну свотицу новаца, што је добила као свадбени дар, а за њезину артистичку будућност — рекламу.

НОВИЈЕ.

Беч, 2. јуна. Месарски помоћници у Бечу отпочели су 1. јуна да страјкују.

Пећ, 2. јуна. (Изв. „Штам“.) Овде је установљена једна чета од 50 Арбанаса, којој је задатак да убија Србе у турској жандармеријској служби, а за тим и друге српске угледније људе. Чета је извршила више убистава не би ли заплашила Србе да се непримају жандармске службе, а оне који су већ у служби да примора да из службе иступе.

25. маја о. г. су једног нашег суграђанина исекли јатаганима на сред чаршије. То је тринаесто убиство, које су извршили чланови те зликовачке дружине, и ни један од њих није био ухапшен.

Ко год изађе из куће у вароп, томе је глава у торби.

У тој чети постоји оваква практика: Чланови чете извлаче цедуље на којима је написано име онога, кога ће чета убити, а после тога извлаче се имена оних, који ће убиство извршити.

Арбанаси се јавно хвале том дружином убица и до зуба наоружани иду чаршијом, а власт — не сме ни да их такне.

Цариград, 2. јуна. Синод васељенске патријаршије усвојио је прекјуче извештај комисије, која је проучила статут босанско-херцеговачке цркве. Према томе изгледа да је Аустрија на послетку успела, да протури статут у Цариград.

Тифлис, 2. јуна. Лист „Кавказ“ јавља, да је одељење руске пограничне страже 28. пр. м. опазило на Арарату велику гомилу Татара из Персије, који су хтели да пређу руску границу. Како се Татари после три позива нису хтели да повуку, стража опали плотун и убије тројицу а шесторицу рани. После тога Татари су се вратили на перско земљиште.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Министарство барона Фејерварија.

Будимпешта, 3. јуна. Нови кабинет ће се приказати сабору у среду или у четвртак. Фејервари ће искати да му се одобре државне потребе. Ако те не буду одобрене, сабор ће бити одгођен. Левица ће мирно саслушати Фејерваријева разлагања, али ће се одма поднети предлог, којим се новом кабинету изриче неповерење. Сабор ће тај предлог усвојити без расправе.

Беч, 3. јуна. Барон Фејервари је јутрос отпутовао у Будимпешту.

Положај у Аустрији.

Беч, 3. јуна. Парламентарни положај је помућен. Чеси захтевају за брзо одобрење прорачунског провизорија и трговинског уговора с Немачком обавезне изјаве у ствари подизања чешког свеучилишта у Моравској. По свој прилици да ће сабор скорим бити одгођен.

Руско-јапански рат.

Њујорк, 3. јуна. Уешингтон је одређен за место, где ће се састати руски и јапански опуномоћеници да преговарају о миру.

Петроград, 3. јуна. Велики Кнез Алексеј Александровић поднео је оставку као генерал-адмирал.

Догађаји у Русији.

Москва, 3. јуна. Збор мерника је решио, да се на први знак прикључи страјку, који би се приредио из политичких цели, и који би зауставио привредни, а особито индустријски живот земље.

Случај куге.

Манчестар, 3. јуна. Помоћни кувар једног пароброда што је стигао из Буенос-Ајреса, оболео је од куге.

Несрећа у касарни.

Пампелуна, 3. јуна. У овдашњој ка-

сарни је експлодирала гомила граната. Осам особа је смртно рањено.

Уништење бугарске чете.

Цариград, 3. јуна. Код Плетернице уништена је бугарска чета од 60 глава. Турци изгубише 11 мртвих.

Поштованим претплатницима.

Пошто се ближи крај месецу, то молимо наше претплатнике да изволе обновити претплату за идући месец јуни, како не би било застоја у редовном шиљању листа. Исто тако умољавамо оне пошт. претплатнике, којима је лист у II. четврти обустављен, да изволе што пре послати дуг и претплату, како бисмо им могли шиљање листа неодложно у ток ставити.

Администрација „БРАНИКА.“

Трговина.

Храна.

Нови Сад. 3. јуна 1905.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	К 16—	п.
Жито ново друге каквоће	„ 15—	„
Наполица стара	„ 14—	„
Зоб	„ 13—	„
Јечам нови	„ 15—	„
Кукуруз стари окрњен	„ 15—	„
Кукуруз нови окрњен	„ 15—	„
Клипови	„ —	„
Пасуљ бели нови	„ 28—	„
Пасуљ жути нови	„ 28—	„
Вика	„ —	„
Мухар	„ —	„
Проја	„ —	„
Вуна 180	„ —	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 3. јуна 1905.

Волови по кили	60—66	п.
Свињи тешки по кили	К 1·—06	„

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Српски пастети!

Специјалитети у фришком пићу!

могу се добити једино у новој, врло лепо удешеној гостионици и пивници код

„Трансвала“

у Новом Саду, лебарска ул. бр. 23., преко пута од *„Централног Завода“*. И поред стране утакмице чаша *изврсног пива* точи се по 8 нов. У врсноћи и цени мом *сремском белом* и *црном вину* као и *бермешу* нема равног у Новом Саду!

За зготовљење у свако доба фришких **ражњића, ћевапчића, ћулбастија** и редовно сваког петка **рибњи паприкаш** — нарочити је кувар.

Укусна јела, ладна и врућа, за чудо ниску цену.

Ради уверења, моли пошт. грађанство овде и на страни за посету

Иван Маринков,

247 3—24 *гостионичар код „Трансвала“.*

ОБЈАВА.

У српском православном девојачком васпиталишту Женске Задруге Св. Мајке Ангелине у Будимпешти обављен је дана 20. маја (2. јуна) о. г. са 6 овогодишњих питомица завршни испит из православне науке хришћанске, српског језика и књижевности, из немачког и француског језика, из свирања у гласовир, а оцењени су и женски ручни радови и цртања питомица. —

Присутни Патрон васпиталишта преосвештени Господин Епископ *Лукијан Богдановић* изразио је са постигнутог врло доброг успеха Управноме Одбору женске Задруге, Управитељци завода, наставницима и питомицама своје највеће задовољство.

Потписани Одбор умољава овим српске родитеље, који желе, да им женска деца уче у престоничким средњим, вишим као и стручним школама, да их повере српском православном девојачком васпиталишту Ж. З. Св. Мајке Ангелине, које је смештено у целом другом спрату великога дома црквене општине. —

Питомице плаћају за школску годину 800 К за које имају у васпиталишту стан, потпуну храну, огрев, осветлење, прање, кућевно купање и лечење, сталан надзор, наставу и вежбање у српском, мађарском, немачком и француском језику и употребу клавира. —

Уписнину и школарину својих школа, и професорку клавира плаћају питомице посебно. —

Потпором оснивача васпиталишта, славнога родољуба велеможног г. *Лазе Дунђерског*, и добротвора васпиталишта Његове Светости преузвишеног Господина српског Патријарха Георгија Бранковића, примиће се у васпиталиште *једна даровита и сиромашна питомица са свим бесплатно*, а 2 питомице за половину пристојбе. —

У васпиталиште примају се питомице доброга владања и успеха у науци, и потпуно здраве.

Молбенице са приложеним крштеним писмом, лекарском сведоџбом, школским сведоџбама и исказом стања њихових родитеља управљене на *„Управни Одбор Женске Задруге Св. Мајке Ангелине“* шиљу се на име потписаног перовође (Budapest, IV. Zöldfa u. 19.), у року до краја месеца јула по новом календару.

У **Будимпешти**, о Спасову-дне, 1905.

Управни Одбор срп. прав. просветне Женске Задруге Св. Мајке Ангелине:

Стеван В. Поповић с. р. перовођа. **Олга С. Јовановић** с. р. председница.

254 1—5

Нема више седе косе!

„Тинктол“

(Заштићена реч бр. 232.)

је идеално средство за бојадисање косе, које средство власпма на глави и у бради за неколико минута *стално* даје млађани сјај, природну првобитну боју: смеђу, загасито-смеђу, угаситу или црну.

ТИНКТОЛ је сасвим нешкодљив препарат, састоји се само из једне течности, која се на *врло прост* начин овако употребљава: Овлажи се чешаљ тинкотолом, њиме се превуче кроз косу и остаће на њој боја, која ће се за неколико минута сасушити.

При наруџбини ваља означити боју (плаву до смеђе или црну). Цена је 1 флаши са тачним упутством за употребу К 3. — Шаље дневно поштом произвођач: **Friedrich Radda**, Apotheker, Pancsova (јужна Угарска.) Стално стовариште у Будимпешти код **Jos. v. Török**, Apotheker. Königsgasse 12.

80 52—60

Grand Circus Variefé!

Claire Laforte

Највеће, најмодерније, најелегантније циркуско предузеће са сопственим осветљењем, приспеће овамо за најкраће време.

О појединостима биће у дневним цедуљама и дневним новинама.

Програм је искључиво првог реда!

253 1—3

ПРОМЕСЕ

3% угар. хипотек. срећака

којима је главни згодитак

К 100.000·—

1 згодитак од К 4000·— 3 згодитка по К 1500·— и 15 згодитака по К 400·—

Жребање 25. јуна о. г. — Цена К 4·—

Австријских кредитних срећака

којима је главни згодитак

К 300.000·—

1 згодитак од К 60,000·— 1 згодитак од К 30,000·— 2 згодитка по К 10,000·— 2 згодитка по К 4000·— 3 згодитка по К 3000·— 3 згодитка по К 2000·— и 35 згодитака по К 800·—

Жребање 1. јула о. г. — Цена К 17·—

Бечко-комуналних срећака

којима је главни згодитак

К 400,000·—

1 згодитак од К 20,000·— 1 згодитак од К 10,000·— 5 згодитака по К 2000·— и 12 згодитака по К 500·—

Жребање 1. јула о, г. — Цена К 15·—

све три промесе за К 35·— препоручује

Мењачница Централног Кредитног Завода

деон. друштва у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 252 2—

ШТАМПАРИЈА

деоничарског друштва „Браника“ у Новом Саду

Грчко-школска улица бр. 11., у кући г. дра Мих. Полита

препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као: **деоница, диплома, позива на беседе и забаве, разних трговачких тисканица, дела, брошира, часописа, заручница, посетница, јеловника, посмртних објава** и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

пословних књига

сваке врсте — које наша штампарија **много јефтиније** може да изради, а тако исто чисто и укусно као растриране књиге, — даље **биланција** и свих потребних тисканица.

Славним црквено-школским општинама препоручујемо се за израду домовних, крштених и посмртних протокола, годишњих прорачуна и т. д.

Наша новооснована штампарија снабдевена је са најбољим брзотисцима, најмодернијим орнаментима и украсима, стога смо у стању сваку поруџбину у духу данашње најмодерније технике извести.

Цена умерена, израда солидна и чиста.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито разне позивнице и остале поруџбе и са основом (Tondruck) прецизно и чисто.

555 33—

С поштовањем

Штампарија деоничарског друштва „Браника“.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника.“